

המקום & Talmud-online.nl

**Parashat Shemot שמות Jan 18 2025 / 18 Tevet 5785.
Shemot (Exodus) Exodus 1:1-6:1**

De film 'Exodus: Gods and Kings'.

Deze week beginnen we met een nieuw boek van de Torah, n.l. Shemot, in de Christelijke wereld beter bekend als 'Exodus'. Dit deel gaat voornamelijk over de periode van de slavernij van de Israëlieten in Egypte, en de daaropvolgende redding na de tien plagen en de splitsing van de zee, met als hoogtepunt de openbaring op de berg Sinai, en het begin van de overdracht van het grootste deel van de wetten van de Torah. En misschien denkt u nu maar waarom de titel die zo vrolijk bovenaan prijkt. Ik heb deze film met enigszins verbazing zitten kijken. De film lijkt in het begin veelbelovend, maar ontaardt al snel in een bizarre her-uitvinding van het Bijbelse verhaal. Natuurlijk is er niets mis met wat artistieke vrijheden bij het aanpassen van een oude tekst voor een moderne film en het is ook niet zo'n groot probleem om wat gaten in het verhaal van de Torah op te vullen. Exodus: Gods and Kings presenteert echter een compleet verdraaide versie die niet eens enigszins vasthield aan het basisverhaal van de Torah.

Vanaf het begin af aan zien we dat Mozes zich er totaal niet van bewust lijkt te zijn dat hij geen Egyptenaar is. Dat komt nogal vreemd over want Semieten en Egyptenaren zagen er totaal anders uit. Kijk maar eens naar deze afbeelding van Semitische stammen, zoals ontdekt in het graf van de Egyptenaar Khnumhotep II uit de 12e dynastie, een ambtenaar van farao Senoesret II:

De Semieten hebben een andere huidskleur, andere haarstijlen, kleding, enzovoort. De filmmakers wisten dit klaarblijkelijk, want ze laten Mozes met een baard en een mooi kapsel zien, terwijl alle andere Egyptische royals gladgeschoren en kaal zijn. Zijn ogen zien er anders uit en hij draagt

המקום & Talmud-online.nl

kleding van een compleet andere stijl dan alle anderen. Hoe komt dat? Heeft hij zich nooit afgevraagd waarom hij helemaal niet op zijn "koninklijke broeders" lijkt?

Belangrijker nog, de Torah zegt duidelijk dat Mozes aanvankelijk werd opgevoed door zijn echte biologische moeder, Yocheved Shemot (Exodus) 2:7-9. Pas nadat hij volledig was gespeend, presenteerde Yocheved Mozes aan zijn nieuwe stiefmoeder, de dochter van de farao. Het is volkomen ondenkbaar dat Mozes niet wist dat hij een Hebreër was! De Torah stelt dat toen Mozes opgroeide, hij "naar zijn broers ging en hun lasten bekeek" (2:11). Hij wist heel goed dat hij naar zijn volk ging.

Op enig moment, toen hij zag hoe een Egyptische opzichter een Jood gewelddadig sloeg, greep hij in om het slachtoffer te redden, waarbij hij de Egyptenaar doodde.

In de film wordt deze heldhaftige daad vervangen door een woedende Mozes die een Egyptische bewaker doodt die helemaal niets vreselijks deed. De vriendelijke en meelevende Mozes, die ook door de Torah beschreven wordt als de nederigste man die ooit heeft geleefd, verandert in een gewelddadige bruut die lukraak doodt. Geen wonder dat Christian Bale, de acteur die Mozes speelt, over zijn personage zei dat hij "waarschijnlijk schizofreen was en een van de meest barbaarse individuen was waar ik ooit in mijn leven over heb gelezen." Het is dan ook logisch dat alles wat hij ooit over Mozes heeft gelezen in het script voor de film heeft gestaan dat kan niet anders. Zoals u misschien begrijpt vind ik deze film er een van het kaliber waarbij niet is nagedacht. Er zullen misschien best mensen zijn die hem prachtig vinden maar ik hoor daar zeker niet bij. Erger dan de uitbeelding van Mozes en zijn daarbij behorende karakter was echter de uitbeelding van HaShem in de film: een irrationele, zinloos wraakzuchtige, letterlijk kinderachtige figuur. De film doet het lijken alsof de Tien Plagen niets meer waren dan HaShems verlangen om zoveel mogelijk mensen te doden. De realiteit is echter geheel anders zoals u wellicht weet. Maar moeten wij onszelf druk maken om een film zult u zeggen. Daarop zeg ik jazeke, het geeft n.l een totaal verkeerd beeld van hoe onze schepper van Hemel en Aarde met ons omgaat. Het lijkt mij daarom vrij duidelijk dat het doel van de film over de Exodus Gods and Kings, louter was bedoeld om een van de mooiste en meest duurzame verhalen om te zetten in een lelijk, verdraaid en corrupt verhaal. Het grote aantal fouten is zowel onvergeeflijk als onverklaarbaar. Het lijkt pallywood wel.

Nu begint ons verhaal!

Het boek Shemot beslaat de periode van de ballingschap van Bnei-Yisrael in Egypte. Het eerste vers bevat veel verborgen boodschappen en Mitzvot die Bnei-Yisrael verplicht zal zijn te houden. De eerste vier woorden in de Parasha zijn Shemot Bnei-Yisrael HaBaim (שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבְּאִים); de namen van de nakomelingen van Bnei-Yisrael geven een aanwijzing voor de toekomstige realiteit en HaShems belofte. Het acroniem gevormd door elk van de eerste letters van de woorden spelt Shivyah (שְׁבִיָּה) wat gevangenschap betekent. Dit is het begin van vierhonderd jaar ballingschap en slavernij in Egypte. Wanneer we kijken naar "Dit zijn de namen" ("וְאֵלֶּה, שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבְּאִים") zien we dat de laatste letters van elk woord ook iets spelt wanneer we permuteren namelijk het

המקום & Talmud-online.nl

woord Tehilim (Psalmen) תהילים, verwijzend naar koning David en de verlossing uit ballingschap. Het grootste deel van het boek Tehilim (Psalmen) is geschreven door koning David, terwijl sommige andere hoofdstukken door hem zijn samengesteld. We leren ook van het woord Shemot (שמות) de verbinding is met ons Joodse erfgoed, zoals het afkomstig is van het woord Shem (שם), de zoon van Noach en onze voorvader. Het eerste woord Ve'ela וְאֵלָּהָה heeft een numerieke waarde van 42, dit is al verwijzend naar de 42 toekomstige reizen die Bnei-Yisrael zal maken nadat hij Egypte heeft verlaten.

Het eerste vers begint met “dit zijn de namen” (וְאֵלָּהָה, שמות). Waarom noemt de Torah hun namen opnieuw, als we ze allemaal toch al kennen? Dit alles is om ons te leren dat alle zeventig grote Tzadikim (צדיקים) waren, rechtvaardige mannen, en de twaalf stamhoofden waren als de sterren voor HaShem. Door hun namen opnieuw te schrijven, zegende HaShem hen en hun nakomelingen na hun overlijden. Toen HaShem hun namen telde en noemde, toonde dat hun grote belang voor Hem en voor ons allemaal. Alle zeventig mensen die afdaalden, waren Jaacovs kinderen, inclusief de vrouwen van elk van zijn zonen, zegt de Midrash. De Zohar legt uit dat wanneer de Torah het woord Ele'e (אֵלֵּי אֵלֵּי) schrijft, het spreekt over dit aardse leven, en wanneer de Torah (מי Mi) schrijft spreekt het over hemelse. Samen zijn beide woorden HaShems naam Elohim (אלהים) die de hemel en de aarde bestuurt.

Het acroniem van de laatste letter van de woorden “אֵת יַעֲקֹב, אִישׁ” spelt het woord Shabbat (שבת). Dit verwijst hiermee naar de zeventig familieleden die elke Shabbat naar het huis van Jaacov kwamen om de Shabbat te vieren en te eren, dit terwijl ze in Egypte waren. De afkorting van het woord שבת staat voor Shabbat (שבת), Brit-Milah (ברית מילה) en Tefilin (תפילין). Deze Mitzvot zijn allemaal een “eed” zoals de Torah schrijft Ott He Le'olam (אֹת הוּא לְעוֹלָם), wat betekent dat dit de directe link en het teken zal zijn om Joods te zijn en een partner met HaShem voor altijd.

Het is ook interessant om te zien dat het woord eed (oath) in het Engels is afgeleid van het woord "Ott" ("אֹת") in het Hebreeuws, wat verbond en teken betekent. Jaacov zorgde ervoor dat zijn gezin zo werd opgevoed dat het alle Mitzvot vervulde. Zoals u ook weet had Koning David een zoon Avshalom, en deze zoon was klaarblijkelijk niet volgens deze richtlijnen opgevoed en als gevolg daarvan probeerde zijn zoon hem te doden en het koningschap te nemen. Avshalom was "Ben Sorer U'More", een opstandige en schandelijke zoon, de enige die zo in de Torah wordt genoemd. Avshalom zondigde tegen zijn vader op vele manieren; hij sliep met tien maîtresses van koning David en werd uiteindelijk gestraft en gedood met tien speren.

Zeventig Nefesh (zielen) gingen naar Egypte.

Het getal 70 heeft een belangrijke “band” met veel delen van de Torah, zowel geschreven als mondeling: Zo heeft de Torah 70 gezichten, Mozes onderwees de Torah in 70 talen en het Sanhedrin telde 70 rabbijnen. Ook hadden de piramides 70 niveaus zijn er 70 wetten van de natuur. En niet te

המקום & Talmud-online.nl

vergeten het woord יין Yayin (Wijn) is in numerieke waarde ook 70. Het woord סוד Sod (geheim) in numerieke waarde is ook weer 70. Het aantal mensen dat naar Egypte afdaalde is 70 Adam V' Chavah וְחַוָּה אָדָם (Adam en Eva) in numerieke waarde is 70. Avi V' Imi אָבִי וְאִמִּי (mijn vader en mijn moeder) in numerieke waarde is 70.

Door alle twaalf broers in de Torah te noemen, leren we ook dat ze allemaal in Egypte stierven. Het vers zegt: "Dit zijn de namen... Dit zijn de namen van de zonen van Yisrael, die naar Egypte kwamen". De Torah vertelt ons dat wanneer we in Galut (גלות) ballingschap zijn, we altijd vreemdelingen zijn onder de Goyim de niet-Joden, en dat we nooit zullen assimileren. De ballingschap is slechts tijdelijk en we zullen thuis komen in ons Beloofde Land. De Bnei-Yisrael hielden zich altijd aan de Mitzvot terwijl ze in Egypte waren, toen de twaalf stamhoofden nog leefden. Maar toen ze stierven, veranderden de Joodse mensen hun gewoonten en zondigden door zich te assimileren in de Egyptische samenleving en cultuur. Ze verlieten het land Goshen (waar alleen Joden waren) en leefden onder de Egyptenaren. Joseph, zijn broers en hun hele generatie stierven; de nieuwe generatie hield zich niet aan HaShems wegen zoals Josephs generatie dat had gedaan. Daarom zegt het eerste vers הַבָּיִם HaBaim (afdalen) naar Egypte; officieel gezien had er geschreven moeten zijn "die er al waren" in Egypte, omdat ze er ook al daadwerkelijk waren. Dit is het teken van het "verlagen" van hun verheven status als HaShems volk door assimilatie en "afdalen" naar de lagere niveaus van de Egyptenaren.

Jaacov zorgde ervoor dat zijn nakomelingen altijd de Torah hielden terwijl ze in Egypte waren, ook al moesten ze de volledige Torah wetten nog ontvangen. Ze hielden allemaal hun Joodse manier van leven; ze spraken allemaal Hebreeuws, ze gaven allemaal Hebreeuwse namen aan hun kinderen, ze droegen allemaal Joodse kleding en ze gedroegen zich allemaal als Joodse mensen tegenover elkaar en tegenover andere mensen.

Het woord "Mitzraim" (Egypte) bevat het woord Meitzarim (מִיצְרַיִם) wat spanningen en ontberingen betekent, verwijzend naar een moeilijke plek om te leven; dit leert ons dat ze op het punt staan om op zo'n plek te zijn, zowel fysiek als spiritueel. Het woord "Meitzarim" bevat ook de naam Miriam met de letter Tzadi ertussen, om ons hiervan te leren dat dankzij Miriams verdienste de Joden gered werden (zoals we zullen zien in een latere Parasha). Miriam had een profetie van verlossing voordat Mozes werd geboren. Nadat Mozes was geboren, hield ze de wacht en keek naar haar broer die in een mand in de Nijl werd geplaatst, zoals de Torah schrijft (vers 2:4). "Ze waakt om te zien wat er met hem zal gebeuren" ("וַתִּתְצֵב אֶחָתוֹ, מֵרְחוֹק, לְדַעַה, מֵהַיַּעֲשֶׂה לוֹ"). De numerieke waarde van het woord Deah (דַּעַה) weten is 79, de leeftijd van Mozes toen hij uit Midian kwam om B'nai-Yisrael uit Egypte te verlossen. Het woord "Mitzraim" (Egypte) heeft dezelfde numerieke waarde als het woord Lashon (לִשׁוֹן) tong van Lashon Hara (kwaadaardige taal) dat is 380. Een nieuwe farao stond op (sommige wijzen zeggen dat het dezelfde was) "die Joseph niet kende", wat betekent dat hij ook verrast was door het gedrag van Bnei-Yisrael, door niet de wegen van HaShem en Joseph te volgen zoals ze dat vroeger deden. De Torah schrijft dan ook dat farao Lo Yada (לֹא יָדַע), wat betekent dat hij het volk van Israël niet kende of misschien in dit geval niet herkende.

המקום & Talmud-online.nl

De reden dat de Hebreëen slechts tweehonderdtien jaar in slavernij waren en niet vierhonderd jaar zoals HaShem Avraham had beloofd, is te danken aan de woorden "VaYeMararu Et Chayieham" ("וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם"). Het woord "Maror" ("מרור") betekent bitter. Dit betekent dat Farao de Hebreëen dag en nacht liet werken, en de 210 was daarom gelijk aan 400 jaar omdat ze heel weinig rust hadden. De Torah schrijft ook in vers 9 dat farao het volgende zei; het volk van de kinderen van Israëel te talrijk en te machtig voor ons (הֲנֶה, עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל—רַב וְעֲצוּם, מְמַנּוּ). Farao gebruikt het woord Mimenu (מִמֶּנּוּ van ons); onze wijzen leggen uit dat het woord "Mimenu" het volgende betekent: van onze Mamon (מַמּוֹן ons geld), sprekend over het fortuin dat Bnei-Yisrael vergaarde. De numerieke waarde van de woorden "Mamon" en "Kol" (קוֹל stem) is 136, we kunnen hieruit leren dat wanneer we HaShems "Kol" (stem) horen en Zijn Mitzvot naleven, we Mamon (geld) zullen verdienen.

Farao verzamelde drie afgodendienaars op "die tijden" om een "oplossing" te bedenken om deze groei van de Hebreëen te stoppen. Hij verzamelde de volgende personen Biliam (בִּילְעָם), Iyov (אִיּוֹב), en Yitro (יִתְרוֹ) Mozes toekomstige schoonvader. Hij vroeg elk van hen om hun mening en suggestie. Biliam moedigde Farao aan om de Joden te doden en hij werd daarvoor met de dood gestraft (in parashat Balak). Iyov was stil en zei geen woord; ook hij werd gestraft met Tzaraat, omdat hij had moeten proberen te voorkomen dat Farao Bnei-Yisrael kwaad zou doen. Yitro wilde niet deelnemen en verliet Egypte; Hij werd daarvoor beloond door zich tot het Joodse volk te bekeren en zijn dochter trouwde met Mozes.

Farao's nieuwe decreet was om Brit Milah niet toe te staan voor pasgeboren Joodse jongens, behalve voor de stam Levi. De reden dat de stam Levi de Brit Milah mocht uitvoeren, was vanwege farao's waarzeggers die voorspelden dat de "redder" van de Hebreëen uit Levi zou komen. Ze waarschuwden farao dat HaShem hem streng zou straffen als hij tegen de stam Levi zou ingaan. De stam Levi was trouw aan HaShem, in tegenstelling tot de rest van de stammen die er niet volledig op vertrouwden dat HaShem hen zou beschermen. De stam Levi zouden dan ook als verdienste HaShem's dienaren in Bayit HaMikdash worden, zij zijn wat we nu weten de Levieten en de Kohanim geworden mensen die wanneer ze luisteren dicht bij HaShem mogen blijven staan.

Zoals u ziet gaat ons verhaal over een heel ander soort van Gods and Kings ik weet niet waar u blijer van wordt maar geef mij ons verhaal maar. Dicht bij HaShem en je houden aan wat Hij ons voorschrijft. Ik zie het niet als wetten maar regels die leven mogelijk maken.

Voor nu alvast aan een ieder Shabbat Shalom.

Jaäcov Noorland talmid van Rabbi J. de Leeuwe